

Trygve Lie: "Hjemover" TIDEN 1958

101199

sadeseekretær, nå direktør i Borregaard, Kristen Klaveness, kunne vi alle følge med i det som ble sagt. Molotov holdt en kort tale for hver enkelt nordmann som var til stede, og jeg måtte følge hans eksempel og tale for alle tilstedeværende russere. Da jeg oppdaget at Molotov hadde en spesiell karaffel foran seg, ba jeg om å få det samme. Molotov nikket forståelsesfullt. Karaffelen inneholdt mineralvann. Da gikk det jo an å ta ledelsen i skålingen.

Det jeg husker best fra lunsjen var de sterke ord Molotov brukte om tyskerne. Det var et brennende hat i hans stemme, og hans brune øyne ble helt sorte. Han spurte interessert om det fra norsk side var gjort noen forberedelser for oppgjøret med krigsforbryterne. Dette ga Wold anledning til en lang fremstilling av hva han som justisminister hadde foreslått og fått vedtatt. Særlig understreket han at det måtte gås frem i lovlige former. Alle tyske og norske krigsforbrytere skulle stilles for domstolene med offentlig forsvarer osv. Russerne trakk nærmest på skuldrene. De syntes det ble veldig meget formalia. Molotov sa til Wold at hvis han ønsket bistand for å få fart i behandlingen av krigsforbryterne, skulle russerne alltid stå til disposisjon.

I denne forbindelse ble det også spurt hvordan Knut «Gamsun» hadde det. Da Wold fortalte at Knut Hamsun ble betraktet som nazist og forræder og derfor måtte stilles for retten, ble russerne meget betenkt. Molotov ble nesten sentimental og ba om at Knut Hamsuns liv måtte spares. En dikter som hadde skrevet «Victoria» og «Pan», var en så stor kunstner at han ikke måtte behandles som vanlige nazister. Hamsun var dessuten så gammel, sa han, at han burde få dø en naturlig død. Wold gjorde oppmerksom på at det ikke var sikkert det ble påstand om dødsstraff. Molotov holdt på sitt: En mann som hadde skapt så stor kunst, måtte få leve i fred resten av den tid han hadde igjen. Han fortalte hvordan den store russiske maler Kontchalovsky var blitt behandlet etter revolusjonen i 1917. Han hadde vært antibolsjevik, men man lot ham i fred. Han fortsatte å male, og hans kunst gledet enhver russer. Fra å være en fiende av det kommunistiske styre i Sovjet ble han til slutt en venn — selv om han ikke var kommunist, sa Molotov.

Den russiske gjestevennlighet ble gjengjeldt av Rolf Andvord på

AD: Hamsun

uklanderlig vis. Ambassaden ga en aftenmottagelse som ble besøkt av Molotov og en rekke embedsmenn fra utenriksdepartementet. Dessuten kom flere fremstående kunstnere fra Moskva-balletten, bl. a. Madame Lepisjinskaja, med hvem jeg fikk den ære å åpne dansen. Det er første og siste gang jeg har danset med en prima ballerina.

Dagen før avreisen lørdag aften talte Wold, Evang og jeg på norsk over Moskva-kringkasteren. Jeg synes min tale var ganske god, men da jeg kom til Stockholm, fikk jeg høre at bare Evangs og Wolds taler var kommet frem over kringkastingen. Kanskje min tale ikke var overstrømmende nok?

Sent om kvelden — natten til 12. november — ble Andvord og jeg bedt om å komme til Kreml. Molotov ønsket å se oss en siste gang før jeg reiste tilbake til London neste morgen. I bilen snakket vi sammen om hvor tilfredse vi var med vårt besøk i Moskva. Vi var fornøyd med Molotovs siste ord ved Andvords avskjedslunsj, da han uttrykte sin glede over at kontakten mellom våre land var blitt så god. Molotov hadde også vært glad over at Sovjet-Samveldet kunne hjelpe Norge i kampen for friheten, og at han under vårt besøk hadde hatt høve til å understreke de hjertelige følelser Samveldets folk hadde for Norge.

Denne vår siste, nattlige konferanse — i beste Sovjet-regi — skulle komme til å bli en dramatisk kontrast til disse vennskapelige ord.

Da Andvord og jeg kom til Kreml, ble vi mottatt av Molotov og Dekanozov. Bortsett fra en tolk var det bare oss fire til stede.

Vi hadde først en alminnelig meningsutveksling om Dumbarton Oaks-konferansen og snakket litt om Stalins tale 6. november. Så gikk vi over til å rekapitulere de spørsmål vi hadde tatt opp med Dekanozov tidligere. Molotov erklærte at han var enig i de norske synspunkter, og han godtok våre forskjellige forslag, detaljene kunne bli diskutert senere, mente han. Han kom inn på Sovjets ønske om norske skip, og jeg fortalte jeg hadde sendt et telegram til London om saken. Dermed var han fornøyd.

Og så plutselig, da samtalen holdt på å ebbe ut, sa Molotov: «Og så har jeg et problem jeg vil legge frem for Dem.»